

АНОТАЦІЯ

Сабадаш Н. В. Гуманітарна політика територіальних громад в умовах децентралізації влади в Україні. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 052 – Політологія. – Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівці, 2026.

Дисертаційна робота присвячена актуальній концептуалізації гуманітарної політики як чинника утвердження політичної суб'єктності територіальних громад в умовах трансформації владних відносин в умовах децентралізації влади в Україні. Процеси об'єднання територіальних громад та децентралізація влади в Україні призвели до збільшення повноважень суб'єктів місцевого самоврядування щодо реалізації гуманітарної політики, однак ці повноваження не завжди підкріплені необхідною ресурсною спроможністю. Реформа децентралізації влади в Україні розширила повноваження місцевих громад у гуманітарній сфері, але часто без достатніх ресурсів. Це зумовлює необхідність формування науково обґрунтованої гуманітарної політики на місцевому рівні, з урахуванням європейського досвіду, національних традицій та викликів правового режиму воєнного стану. Ефективна гуманітарна політика є ключовою для забезпечення прав громадян та національної безпеки, особливо в умовах російської агресії, що підкреслює актуальність цього дослідження. Недооцінка гуманітарних питань, таких як мова, освіта, культура та патріотичне виховання, може призвести до гуманітарної кризи. Тому необхідно розбудовувати людиноцентричну політику, яка б враховувала потреби суспільства та захищала права і свободи громадян. Це зумовлює актуальність дослідження гуманітарної політики та необхідність її ефективного впровадження. Саме на розв'язання цих проблем і спрямовано дисертаційну роботу, опрацювання теми якої має велику наукову актуальність та практичну значущість для подальшого ефективного впровадження гуманітарної політики територіальних громад в умовах децентралізації влади в Україні.

Враховуючи це, **об'єктом дослідження** є діяльність територіальних громад України.

Предметом дисертаційного дослідження є гуманітарна політика територіальних громад в умовах децентралізації влади в Україні.

Метою дослідження є вивчення діяльності територіальних громад у системі місцевого самоврядування України щодо реалізації гуманітарної політики. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні **завдання**: систематизувати теоретико-методологічні підходи до вивчення та реалізації гуманітарної сфери; проаналізувати нормативно-правове забезпечення та інституціональні засади реалізації гуманітарної політики в Україні; охарактеризувати тенденції реалізації гуманітарної політики територіальних громад в Україні; здійснити політологічний аналіз стану та особливостей реалізації гуманітарної політики в Чернівецькій області; розробити науково-практичні рекомендації щодо удосконалення гуманітарної політики на національному, регіональному та локальному рівнях.

Новизна дослідження полягає в тому, що вперше здійснено аналіз сучасного стану та перспектив реалізації гуманітарної політики в Україні та зокрема, у Чернівецькій області в умовах правового режиму воєнного стану в Україні. Також, запропоновано конкретні шляхи удосконалення місцевих програм у гуманітарній сфері, а саме: адаптацію до потреб громадян в умовах правового режиму воєнного стану, покращення координації між органами державної влади та органами місцевого самоврядування, а також забезпечення належного фінансування. Окрім того, розширено розуміння можливостей застосування європейських підходів у гуманітарній політиці України та розроблено практичні рекомендації для покращення гуманітарної політики на національному та регіональному та локальному рівнях.

Дослідження спиралося на методологію неоінституціоналізму, що дозволило комплексно вивчити формальні та неформальні аспекти децентралізації, виявити інтереси ключових учасників та їх вплив. Використовувалися також методи дискурс-аналізу, контент-аналізу та кейс-стаді (на прикладі Чернівецької області), що дозволило поглиблено вивчити

процеси децентралізації, гуманітарну політику та безпекові аспекти. Застосовувалися кількісні (статистичний аналіз) та якісні (аналіз документів) методи та порівняльний аналіз. Важливими є теорії представництва, що пояснюють відображення інтересів громадян у політичних рішеннях.

Результати дослідження мають практичне застосування в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, зокрема в Чернівецькій області. Вони можуть бути використані для вдосконалення законодавства та розробки місцевих програм у гуманітарній сфері. Окрім того, матеріали дослідження можуть бути використані в освітньому процесі для підготовки фахівців у галузі політичних наук та державного управління, а також для підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування.

Практична цінність дослідження підтверджується його використанням при розробці місцевих цільових програм Чернівецької міської територіальної громади, а саме: Програми молодіжної політики «Успішна молодь» на 2024-2025 рр.; Програми з реалізації сімейної, гендерної політики, запобігання домашньому насильству та протидії торгівлі людьми на 2024-2025 рр.; Програми забезпечення молоді житлом на 2023-2027 рр.; Програми національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2024-2025 роки.

Дослідження є результатом особистої роботи здобувачки, яка самостійно отримала всі наукові результати, положення та розробки, представлені в дисертації. У випадках співавторства, використані лише ті ідеї та висновки, які є особистим внеском автора.

Дисертація складається з анотації, вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. У вступі обґрунтовано актуальність та своєчасність виконаного дослідження, сформульовано його мету й завдання, подано об'єкт й предмет, методи дослідження, сформульовано наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, описано їх апробацію.

У першому розділі дисертації закладено теоретичний фундамент дослідження гуманітарної політики територіальних громад в Україні та поняття децентралізації влади. Він складається з двох ключових підрозділів, в яких

розглянуто основні наукові теорії та методи, які використовуються для аналізу гуманітарної сфери. Особлива увага приділялася неоінституціоналізму, який дозволяє дослідити як формальні, так і неформальні аспекти гуманітарної політики. Також розглядалися підходи дискурс-аналізу, контент-аналізу та кейс-стаді. Надано увагу, щодо огляду та аналізу наукових праць, нормативно-правових актів та інших джерел, які використовувались в дослідженні. Це дозволило визначити стан вивчення теми та виявити прогалини, які необхідно заповнити. Отже, перший розділ створює необхідну теоретичну базу для дослідження, визначаючи ключові концепції, методи та джерела, використані у дослідженні.

Другий розділ дисертації присвячений аналізу сучасного стану гуманітарної політики в Україні. У ньому розглянуто законодавчу базу, що регулює гуманітарну сферу в Україні. Проаналізовано основні закони, постанови та інші нормативно-правові акти, що визначають принципи та механізми реалізації гуманітарної політики. Також, вивчено державні інституції, відповідальні за формування та реалізацію гуманітарної політики на національному рівні. Розглянуто їхні функції, повноваження та взаємодія. Досліджено, як гуманітарна політика реалізується на рівні територіальних громад. Виявлено основні тенденції, проблеми та перспективи управління гуманітарною сферою на місцевому рівні. Тут визначено ключові напрями гуманітарної політики, які набувають особливої актуальності в умовах збройного протистояння. Розглянуто питання захисту прав людини, надання гуманітарної допомоги, підтримки культурної спадщини тощо. Цей розділ надає цілісне уявлення про гуманітарну політику в Україні, її нормативно-правове забезпечення, інституційні засади та особливості реалізації в умовах децентралізації влади та правового режиму воєнного стану.

Третій розділ дисертації присвячений дослідженню можливостей та шляхів впровадження європейських підходів до формування та реалізації гуманітарної політики в Україні, особливо в умовах війни. Проаналізовано різні моделі децентралізації, які використовуються в європейських країнах. Досліджено їхні особливості, переваги та недоліки, а також можливості їх

адаптації до українських реалій. Розглянуто процеси європеїзації гуманітарної політики України, особливо в контексті російсько-української війни. Проаналізовано можливості використання європейського досвіду для розв'язання гуманітарних проблем, які виникли внаслідок збройного протистояння. Визначено мету, як Україна може використати європейський досвід для покращення своєї гуманітарної політики, особливо в умовах російсько-української війни.

У четвертому розділі дисертації детально розглянуто механізми та інструменти реалізації гуманітарної політики територіальними громадами на прикладі Чернівецької області. Здійснено порівняння реалізації напрямків гуманітарної політики в Україні до та після реформи децентралізації влади. Наведено дані про чисельність наявного населення Чернівецької області, а також підкреслюється, що демографічна ситуація області містить ряд ризиків для її майбутнього розвитку. Звернено увагу на ключові стратегічні документи, зокрема, на розроблення стратегія розвитку та інвестиційних паспортів у територіальних громадах Чернівецької області. Досліджено роль та ефективність місцевих цільових програм як інструменту реалізації гуманітарної політики, проаналізовано приклади конкретних програм, їхні цілі та завдання. Наведено інформацію у розрізі територіальних громад щодо фінансової самодостатності та доступності послуг територіальних громад. Особлива увага приділена етнонаціональному факторові в гуманітарній сфері. Досліджено, як політика громад враховує потреби та особливості національних меншин регіону, а також механізми забезпечення їхніх культурних та освітніх прав. Розглянуто міжнародну співпрацю та транскордонне співробітництво територіальних громад як важливий інструмент підтримки та розвитку гуманітарної сфери. Відображено порівняльний аналіз сильних та слабких сторін гуманітарної політики Чернівецької області у два ключові періоди: з 2014 до 2022 р. (до повномасштабного вторгнення росії в Україну) та другий період повномасштабного вторгнення з 2022 до 2025 р. включно. За результатами дослідження визначено ключові проблеми, які потребують вирішення, та пріоритетні напрями подальшої роботи з удосконалення гуманітарної політики.

Запропоновано власну розробку науково-практичних рекомендацій щодо удосконалення гуманітарної політики на національному, регіональному та локальному рівнях, підтверджено їх використання при розробці місцевих цільових програм Чернівецької міської територіальної громади.

Ключові слова: політика, гуманітарна політика, децентралізація влади, місцеве самоврядування, транскордонна співпраця, безпека, реформи самоврядування, місцева демократія, російсько-українська війна, злочини проти людства, соціальна сфера, національна стійкість, урядові та неурядові міжнародні організації, європеїзація, взаємодія влади з громадськістю.

ABSTRACT

Sabadash N. Humanitarian Policy of Territorial Communities in the Context of Decentralization of Power in Ukraine. – Qualifying scientific work as a manuscript. Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in specialty 052 – Political Science. – Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi, 2025.

The dissertation is devoted to the topical issue of studying the essence and place of humanitarian policy of territorial communities in the context of decentralization of power in Ukraine. The processes of uniting territorial communities and decentralization of power gradually lead to an increase in the powers of local self-government entities regarding the implementation of humanitarian policy, but these powers are not always supported by the necessary resource capacity. The decentralization reform in Ukraine has expanded the powers of local communities in the humanitarian sphere, but often without sufficient resources. This necessitates the formation of a scientifically grounded humanitarian policy at the local level, taking into account European experience, national traditions, and the challenges of the legal regime of martial law. Effective humanitarian policy is key to ensuring the rights of citizens and national security, especially in the context of Russian aggression, which underscores the relevance of this research. Underestimation of humanitarian issues such as language, education, culture, and patriotic education can lead to a humanitarian crisis. Therefore, it is necessary to

build a human-centered policy that would take into account the needs of society and protect the rights and freedoms of citizens. This determines the relevance of the study of humanitarian policy and the need for its effective implementation. The dissertation work is aimed at solving these problems, and the development of the topic has high scientific relevance and great practical significance for the further effective implementation of humanitarian policy of territorial communities in the context of decentralization of power in Ukraine.

Given this, the object of the research is the activities of territorial communities of Ukraine. The subject of the dissertation research is the humanitarian policy of territorial communities in the context of the decentralization of power in Ukraine.

The purpose of the study is to analyze the performance of Ukraine's territorial communities in the local self-government system in terms of implementing humanitarian policy. To achieve it, a number of specific tasks were solved, namely: systematized theoretical and methodological approaches to the study of humanitarian sphere management; analyzed the legal framework and institutional foundations for the implementation of humanitarian policy; characterized the trends in the organization of management in the field of humanitarian policy of territorial communities; revealed ways to implement European approaches to the formation and implementation of humanitarian policy in Ukraine; highlighted the state and problems of the implementation of humanitarian policy in Chernivtsi region; developed scientific and practical recommendations for improving humanitarian policy at the national and local levels.

The novelty of the research lies in the fact that for the first time an analysis of the current state and prospects for the implementation of humanitarian policy in Ukraine and, in particular, in the Chernivtsi region in the context of the legal regime of martial law in Ukraine was carried out. Also, specific ways to improve local programs in the humanitarian sphere were proposed, namely: adaptation to the needs of citizens in the context of the legal regime of martial law, improved coordination between state authorities and local self-government bodies, as well as ensuring adequate funding. In addition, the understanding of the possibilities of applying European approaches in the humanitarian policy of Ukraine was expanded and

practical recommendations for improving humanitarian policy at the national and local levels were developed.

The research was based on the methodology of neo-institutionalism, which made it possible to comprehensively study the formal and informal aspects of decentralization, identify the interests of key participants and their impact. Methods of discourse analysis, content analysis and case study (on the example of the Chernivtsi region) were also used, which made it possible to study in depth the processes of decentralization, humanitarian policy and security aspects. Quantitative (statistical analysis) and qualitative (document analysis) methods and comparative analysis were used. Representation theories that explain the reflection of citizens' interests in political decisions are important.

The results of the research have practical application in the activities of state authorities and local self-government, in particular in the Chernivtsi region. They can be used to improve legislation and develop local programs in the humanitarian sphere. In addition, the research materials can be used in the educational process to train specialists in the field of political science and public administration, as well as to improve the qualifications of civil servants and officials of local self-government bodies.

The practical value of the research is confirmed by its use in the development of local target programs of Chernivtsi city territorial community, namely: Youth Policy Program “Successful Youth” for 2024-2025; Program for the implementation of family, gender policy, prevention of domestic violence and combating human trafficking for 2024-2025; Program for providing youth with housing for 2023-2027; Program of national-patriotic education of children and youth for 2024-2025.

The research is the result of the personal work of the applicant, who independently obtained all the scientific results, provisions and developments presented in the dissertation. In cases of co-authorship, only those ideas and conclusions that are the personal contribution of the author were used.

The dissertation consists of an abstract, introduction, four chapters, conclusions, a list of used sources and appendices. The introduction substantiates the relevance and timeliness of the research, formulates its purpose and tasks, presents

the object and subject, research methods, formulates the scientific novelty and practical significance of the results, and describes their approbation.

The first chapter of the dissertation lays the theoretical foundation for the study of humanitarian policy of territorial communities in Ukraine and the concept of decentralization of power. It consists of two key subsections in which the main scientific theories and methods used to analyze the humanitarian sphere were considered. Special attention is paid to neo-institutionalism, which allows the study of both formal and informal aspects of humanitarian policy. Approaches of discourse analysis, content analysis and case study are also considered. Attention is paid to the review and analysis of scientific works, legal acts and other sources used in the research. This made it possible to determine the state of the study of the topic and identify gaps that need to be filled. Thus, the first chapter creates the necessary theoretical basis for the research, defining the key concepts, methods and sources used in the work.

The second chapter of the dissertation is devoted to the analysis of the current state of humanitarian policy in Ukraine. It examines the legislative framework that regulates the humanitarian sphere in Ukraine. The main laws, regulations and other legal acts that define the principles and mechanisms of humanitarian policy implementation are analyzed. Also, state institutions responsible for the formation and implementation of humanitarian policy at the national level are analyzed. Their functions, powers and interactions are considered. It is investigated how humanitarian policy is implemented at the level of territorial communities. The main trends, problems and prospects of humanitarian sphere management at the local level are identified. The key directions of humanitarian policy that become particularly relevant in the context of armed conflict are identified here. Issues of human rights protection, humanitarian aid provision, cultural heritage support, etc. are considered. This chapter provides a comprehensive view of humanitarian policy in Ukraine, its legal framework, institutional foundations and features of implementation in the context of decentralization and martial law.

The third chapter of the dissertation is devoted to the study of opportunities and ways to implement European approaches to the formation and implementation

of humanitarian policy in Ukraine, especially in the context of war. Various models of decentralization used in European countries are analyzed. Their features, advantages and disadvantages, as well as the possibilities of their adaptation to Ukrainian realities are studied. The processes of Europeanization of humanitarian policy of Ukraine, especially in the context of war, are considered. The possibilities of using European experience to solve humanitarian problems that arose as a result of armed conflict are analyzed. The goal is to determine how Ukraine can use European experience to improve its humanitarian policy, especially in the context of war.

Chapter Four of the dissertation provides a detailed examination of the mechanisms and instruments for the implementation of humanitarian policy by territorial communities, using the example of the Chernivtsi region. The chapter begins with a comparison of the implementation of humanitarian policy directions in Ukraine before and after the decentralization reform. To establish context, data on the current population size of the Chernivtsi region is presented, emphasizing that the region's demographic situation carries several risks for its future development. Attention is paid to key strategic documents, including the process of developing development strategies and investment passports within the territorial communities of the Chernivtsi region. The role and effectiveness of local target programs as an instrument of humanitarian policy are investigated, with an analysis of specific program examples, their goals, and objectives. Information on the financial self-sufficiency and accessibility of services is provided in the context of individual territorial communities. Particular focus is given to the ethno-national factor in the humanitarian sphere. The study examines how community policies address the needs and specific characteristics of the region's national minorities, and the mechanisms used to ensure their cultural and educational rights. The chapter also addresses international cooperation and cross-border collaboration of territorial communities as an important tool for supporting and developing the humanitarian sphere. Finally, a comparative analysis of the strengths and weaknesses of the humanitarian policy in the Chernivtsi region is presented for two key periods: 2014 to 2022 (before the full-scale invasion) and the second period of the full-scale invasion, from 2022 to 2025

inclusive. Based on the research findings, key challenges requiring resolution and priority directions for the further improvement of humanitarian policy are determined.

The author's own development of scientific and practical recommendations for improving humanitarian policy at the national and local levels is proposed, confirmed by its use in the development of local target programs of Chernivtsi region territorial community.

Keywords: policy, humanitarian policy, decentralization of power, local self-government, cross-border cooperation, security, self-government reforms, local democracy, Russian-Ukrainian war, crimes against humanity, social sphere, national resilience, governmental and non-governmental international organizations, Europeanization, interaction of authorities with the public.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

Одноосібний розділ у колективній монографії:

1. Сабадаш Н. Гуманітарна політика в територіальних громадах в умовах воєнного стану/Політичні інститути та процеси в Україні в кінці ХХ – на початку ХХІ століть: колективна монографія/за заг. ред.: Юрія Остапця і Маріана Токаря; [авт. колект.: В. Бортніков, В. Бурдяк, М. Готра, В. Дудінський, І. Дудінська, М. Зан, Н. Кононенко, А. Круглашов, В. Лебедюк, Ю. Остапець, М. Палінчак, Н. Ротар, Н. Сабадаш, Д. Стеблак, І. Тодоров, М. Токар, Т. Федорчак, К. Червеняк, М. Шелемба]; Каф. політ. і держ.упр.; Каф. соціології та соц. роб.; Ужгород. нац. ун-тет. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2025. С. 459-480.

***Наукова праця у періодичному науковому виданні,
проіндексованому у наукометричній базі даних Scopus:***

1. Kruglashov A., Sabadash N. Decentralisation Processes in Ukraine: Dilemmas of Democratisation and National Security. *Public policy and administration*. 2022. Т. 21, Nr. 1. P. 22–37. ISSN 1648-2603. (Внесок авторів: Круглашов А.: розробка концепції взаємозв'язку між процесами децентралізації влади та викликами національній безпеці; Внесок Сабадаш Н.: аналіз практичних аспектів реалізації реформи децентралізації влади, виявлення суперечностей між локальною демократією та необхідністю централізації управлінських рішень для гарантування безпеки на регіональному рівні).

***Наукові праці у виданнях, включених до переліку наукових фахових
видань України:***

1. Круглашов А., Сабадаш Н. Молодіжна політика в територіальних громадах в умовах російсько-української війни. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2024. Вип. 2 (166). С. 3–14. (Внесок авторів: Круглашов А. М.: концептуалізація стратегічних пріоритетів державної молодіжної політики в контексті національної стійкості; Внесок Сабадаш Н. В.: виявлення особливостей трансформації молодіжної роботи на рівні територіальних громад, дослідження нових форм активності молоді та механізмів адаптації молодіжної інфраструктури до викликів правового режиму воєнного часу).

2. Круглашов А., Сабадаш Н. Транскордонне співробітництво в умовах повномасштабної війни в Україні: гуманітарні та безпекові виміри. *Медіафорум: аналітика, прогнози, інформаційний менеджмент*. 2024. Т. 14. С. 35–58. (Внесок авторів: Круглашов А. М.: обґрунтування безпекових аспектів та політичних ризиків транскордонної співпраці в умовах правового режиму воєнного стану; Внесок Сабадаш Н. В.: аналіз гуманітарної складової транскордонної взаємодії, дослідження ролі регіональних та місцевих органів влади у забезпеченні логістики

гуманітарної допомоги та підтримки внутрішньо переміщених осіб у прикордонних регіонах).

3. Круглашов А., Сабадаш Н. Гуманітарна політика: основні поняття. *Медіафорум: аналітика, прогнози, інформаційний менеджмент*. 2024. Т. 15. С. 205–227. (Внесок авторів: Круглашов А. М.: наукове редагування та розробка теоретико-методологічних засад дослідження гуманітарної політики; Внесок Сабадаш Н. В.: здійснення понятійного аналізу терміна «гуманітарна політика», визначення її структури, функцій та ключових напрямів реалізації в умовах сучасних викликів).

4. Сабадаш Н. Інституційні засади реалізації гуманітарної політики в Україні в умовах російсько-української війни. *Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії*. 2025. Вип. 58. С. 392–404.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Сабадаш Н. Індекс благополуччя молоді як індикатор транскордонної співпраці м. Чернівці. *Транскордонна співпраця – випробування кризами: пошуки ефективності та результативності*: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. семінару. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т. 2022. С. 66–68.

2. Сабадаш Н. Взаємодія органів влади з громадськістю в розробці і реалізації гуманітарної політики. *Розвиток політичної науки: європейські практики та національні перспективи*: зб. матеріалів доп. учасн. X Міжнар. наук.-практ. конф. Чернівці: Технодрук. 2020. С. 202–207.

3. Сабадаш Н. Зміни пріоритетів гуманітарної політики під час воєнного стану: локальний та регіональний вимір. *Розвиток політичної науки: європейські практики та національні перспективи*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, Чернівці: Технодрук. 2022. С. 239–243.

4. Сабадаш Н. Публічне управління у сфері молодіжної політики в умовах децентралізації та євроінтеграції України. *Розвиток політичної науки: європейські практики та національні перспективи*: зб. матеріалів доп. учасн. IX Міжнар. наук.-практ. конф. Чернівці: Технодрук. 2020. С. 144–150.

5. Sabadash N. Prospects of post-war regional development in Ukraine:

humanitarian aspects. The legitimacy of new regionalism in the European integration process. *Jean Monnet International Conference*. Oredea Romania. 2023. P. 56–57.

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації:

1. Сабадаш Н. Локалізація національної гуманітарної політики в умовах повномасштабної війни в Україні. *Влада та управління*: зб. наук. праць. Вип. 9. Чернівці: Букрек. 2023. Вип. 9. С. 95–104.

2. Круглашов А., Сабадаш Н. Соціально-гуманітарні виміри діяльності новостворених об'єднаних територіальних громад у Чернівецькій області. *Влада та управління*: зб. наук. праць. Вип. 7. Чернівці: Букрек. 2020. Вип. 7. С. 234–255. (Внесок авторів: Круглашов А. М.: теоретичне обґрунтування соціально-гуманітарної спрямованості реформи децентралізації влади; Внесок Сабадаш Н. В.: проведення емпіричного аналізу діяльності ОТГ Чернівецької області, систематизація даних щодо реалізації гуманітарних проєктів на місцевому рівні та оцінка ефективності соціального управління в умовах об'єднання громад).

3. Круглашов А., Сабадаш Н. Публічне управління сферою молодіжної політики у процесі утворення об'єднаних територіальних громад. *Влада та управління*: зб. наук. пр. 2019. Вип. 6. С. 70–82. (Внесок авторів: Круглашов А. М.: розробка концептуальних основ публічного управління молодіжною сферою в контексті адміністративно-територіальної реформи; Внесок Сабадаш Н. В.: дослідження практичних аспектів реалізації молодіжної політики на рівні новостворених громад, аналіз організаційно-правових механізмів передачі повноважень у молодіжній сфері від районного до місцевого рівня).

4. Круглашов А., Сабадаш Н.В. Реформування молодіжної політики України у контексті європейської інтеграції. *Політологічні та соціологічні студії*: зб. наук. пр. 2019. Т. XVI. С. 156–175. (Внесок авторів: Круглашов А. М.: обґрунтування стратегічних напрямів адаптації державної молодіжної

політики до стандартів Європейського Союзу; Внесок Сабадаш Н. В.: здійснення порівняльного аналізу українського та європейського молодіжного законодавства, виявлення ключових викликів та перспектив імплементації європейських практик молодіжної роботи в національну систему управління).